

Lokal påverkansguide

Demonstration

Inledning

Är du missnöjd med någonting i samhället? Finns det någonting som borde förändras, göras om eller tas bort? Du (ja, du!) kan få det att hända. Hitta andra människor som tycker likadant, prata ihop er om vad ni vill förändra, ge er ut på stan, gör er hörda och vips! – nu är ni demonstranter. Nästan så enkelt är det. I den här guiden hittar ni allt ni behöver veta inför demonstrationen.

Innehåll

1. Vad vi pratar om när vi pratar om demonstrationer.....	4
2. Varför ska jag bry mig om det här?.....	6
3. Hur gör man? – Budskap.....	8
3.1 Viktiga frågor.....	10
4. Hur gör man? – Planering.....	12
4.1 Ansvarsfördelning.....	14
4.2 Tidsplan.....	15
4.3 Funktionärer och första hjälpen.....	16
4.4 Program.....	17
4.5 Ljud.....	18
4.6 Tillgänglighet.....	18
4.7 Anordna plakatverkstad.....	19
5. Vad säger lagen?.....	20
5.1 Polistillstånd.....	22
5.2 Motdemonstration.....	23
5.3 Tänk om det blir oroligheter?.....	24
6. Allt ljus på oss!.....	25
6.1 Media.....	26
6.2 Sprid ordet.....	27

**Vad vi pratar om när vi
pratar om demonstrationer**

En demonstration är när ett antal personer samlas för att protestera mot något, alltså uttrycka sitt missnöje. Det går att protestera mot i princip allt. Många demonstrationer handlar om en politisk fråga, till exempel bygget av en ny väg, eller för att visa stöd för något, till exempel det globala miljöarbetet.

Demonstrera gör man för att uppmärksamma andra på ett problem och för att påverka samhället. Det kan handla om att påverka politiker, media, domstolsbeslut, att visa stöd för en person eller en rörelse. För att få uppmärksamhet demonstrerar man på offentlig plats, alltså en yta som allmänheten har tillgång till. Det är vanligt att demonstrationer får stor uppmärksamhet i media, vilket ökar chansen att göra skillnad.

Ofta går demonstranter i ett tåg, eller samlas på en plats. Demonstrationen kan ha olika inslag, det är till exempel vanligt att någon spelar musik eller håller tal.

Vem som helst får anordna en demonstration, men den som gör det har vissa rättigheter och skyldigheter. Håll till godo! Vi ska berätta hur det funkar.

**Varför ska jag
bry mig om det här?**

Yttrandefriheten, alltså rätten att uttrycka sina åsikter, tankar och känslor skyddas av Sveriges grundlag. Yttrandefriheten är en viktig grundpelare i en demokrati eftersom den innebär att staten inte får begränsa eller censurera sina medborgare, vilket gör att medborgarna i sin tur kan granska staten och förhindra att politiker eller andra personer missbrukar sin makt.

Många människor runt om i världen saknar yttrandefrihet. Fundera på hur det påverkar samhället och dess invånare. Hur tror att livet påverkas om man inte har yttrandefrihet, blir det annorlunda?

Att demonstrera handlar om att göra sin egen röst hörd och påverka andra, oavsett om det handlar om en lokal trafikskylt som hamnat snett eller att man vill förändra världen. Att nyttja sin yttrandefrihet kan handla om både små och stora saker. Din åsikt räknas och är viktig.

Hur gör man? – Budskap

Steg ett är att göra klart för sig **varför** man demonstrerar. Vad är det vi vill och varför är det viktigt för oss? Det är inga konstigheter om alla demonstranter inte tycker exakt samma sak, men försök enas om ett grundbudskap.

När ni är ute och demonstrerar är det sannolikt att många människor ni möter inte kommer vara lika insatta i situationen som ni är. Därför är det bra att förstärka demonstrationens budskap med banderoller eller plakat. På dessa är det vanligt att man skriver slagord. Slagord är korta, tydliga och slagkraftiga formuleringar som på ett enkelt sätt förmedlar ett budskap. Det är vanligt att man ropar slagorden tillsammans under demonstrationen. Slagord kan till exempel vara **“stoppa rasismen”**, **“klimatet kan inte vänta”** eller **“love is love”**.

Men en demonstration behöver inte nödvändigtvis låta. En tyst demonstration kan vara lika effektiv som en högljudd. En samling människor som står helt tysta på exempelvis ett torg väcker också uppmärksamhet. Plakat med slagord kan finnas med även i en tyst demonstration.

3.1 Viktiga frågor

För att komma överens om ert budskap är det bra om ni pratar igenom och skriver ner svaren på följande sex frågor tillsammans:

1. Vad är målet med demonstrationen? Om ni får drömma fritt, vad skulle hända till följd av den?

2. Vilka steg behöver tas för att målet eller målen ska nås?

3. Vad är bakgrunden till demonstrationen? Hur kommer det sig att ni vill demonstrera? Varför är det viktigt?

4. Vilka är drabbade av situationen? Om ni demonstrerar för fler lekplatser kan det till exempel vara barnfamiljer i närområdet.

5. Vem har makt att förändra situationen? Vilka makthavare tror ni att ni behöver påverka för att få genomslag? Det kan till exempel vara enskilda personer, media, företag, myndigheter eller politiska partier.

6. Vilken makt har ni? Hur kan ni använda den för att påverka?

Hur gör man? – Planering

Att anordna en demonstration kan kräva en del förarbete. Ju mer välplanerad demonstrationen är, desto lättare och smidigare kommer den vara att genomföra. När ni är överens om ett grundbudskap är det dags att skapa en tidsplan.

I detta kapitel finns en mall där ni kan fylla i vad som ska göras, när det ska göras och vem som ska göra det. Det kommer hjälpa er få en översikt av planeringen, dessutom slipper ni hålla koll på allt i huvudet.

4.1 Ansvarsfördelning

Oavsett om ni planerar för en stor eller liten demonstration är det bra att vara några stycken som planerar tillsammans. Det är alltid lättare om man är flera som delar på jobbet, och dessutom oftast roligare.

När ni är igång med planeringen är det bra att fundera på hur ni ska dela upp ansvaret mellan er. Tänk på att en person kan ha flera ansvarsområden, och att flera personer kan dela på samma ansvar. Ansvarsområden kan till exempel vara:

Mediaansvarig. Ansvarar för att nå ut till media och är medias kontaktperson.

Tillståndsansvarig. Ansvarar för att söka tillstånd från polisen.

Kontaktperson till polisen under själva demonstrationen.

Informationsansvarig. Ansvarar för att till exempel göra inlägg på sociala medier, fixa plakat, skapa en affisch.

Ljudansvarig. Bokar in och sköter ljudutrustning.

Bokare. Ser till att eventuella talare eller musiker bokas in.

Utrustningsansvarig. Ordnar utrustning som till exempel megafoner, färg, papper, tyg och pinnar till plakat och banderoller.

Funktionärsansvarig. Ansvarar för att hitta funktionärer och är deras kontaktperson.

4.2 Tidsplan

Vad?	När?	Vem?	Vad behövs?	Check!

4.3 Funktionärer och första hjälpen

Vid en större demonstration kan det vara bra att ha funktionärer som kan hjälpa till med att exempelvis svara på frågor och andra praktiska saker.

Det är också bra att ha personer som är utbildade i första hjälpen på plats. Det behöver inte handla om allvarigare saker än att plåstra om skoskav eller påminna de som går i demonstrationståget om att dricka vatten om det är varmt ute.

Är olyckan framme och det händer något allvarigare är det tryggt att ha utbildad sjukvårdspersonal på plats. Röda Korset har sjukvårdare som går att boka in vid offentliga evenemang som demonstrationer. De kan snabbt vara på plats och göra en akut insats i väntan på ambulans.

4.4 Program

Gör ett program för demonstrationen, alltså ett schema över hur demonstrationen är upplagd. Det ger alla deltagare mer struktur och kommer hålla samman gruppen bättre. Dela ut programmet till deltagarna innan demonstrationen.

Programmet kan ni både trycka upp på papper eller ha digitalt, till exempel på en Facebook-sida eller hemsida. Tänk på att få med:

- När och var demonstrationen börjar.
- När och var demonstrationen slutar.
- Särskilda programpunkter, till exempel om någon ska hålla tal eller spela musik.
- Slagord, ramsor eller sånger som kommer förekomma.

Psst!

Om ni vill trycka upp program – tryck inte upp fler än vad ni behöver. Tänk på miljön och uppmana demonstrationsdeltagarna att kasta sina program i en pappersåtervinning när demonstrationen är klar.

4.5 Ljud

Om ni vill spela upp musik, ha inslag av livemusik eller hålla tal behöver ni ljudutrustning. När man är många människor och befinner sig på en öppen yta är det lätt hänt att ljudet drunknar i sorlet.

En ljudanläggning kan man hyra eller låna om man inte har det själv. Om ni ska gå i ett demonstrationståg går det att skaffa högtalare på hjul. Studieförbundet Vuxenskolan kan ha ljudanläggningar som går att hyra eller låna. Kom ihåg att testa ljudet innan demonstrationen för att se att allt fungerar som det ska.

4.6 Tillgänglighet

För att så många som möjligt ska kunna delta i demonstrationen är det viktigt att se över tillgänglighetsanpassningen. Några saker ni kan göra är att boka in en teckenspråkstolk, se till att programmet finns i punktskrift och att demonstrationsvägen går att ta sig fram på med rullstol.

4.7 Anordna plakatverkstad!

Det är alltid roligare att göra saker tillsammans. Bjud in till plakat-tillverkning någon vecka före demonstrationen och gör banderoller och plakat med ert budskap. Banderollerna och plakaten kan de som ska delta i demonstrationen sedan komma och hämta dagarna innan demonstrationen.

Skriv ner era bästa slagord:

NO RACISM

CHANGE!

Vad säger lagen?

I Sverige har vi demonstrationsfrihet. Det betyder att vi har rätt att anordna och delta i demonstrationer på allmän plats. Med den rättigheten kommer också vissa skyldigheter.

Demonstrationen får inte störa den allmänna ordningen, till exempel utgöra en fara för allmänheten eller hindra trafiken.

Deltagarna får inte begå brott i samband med demonstrationen, till exempel hets mot folkgrupp eller olaga hot.

De som organiserar demonstrationen måste få tillstånd av polisen.

5.1 Polistillstånd

Innan man demonstrerar måste man söka tillstånd hos polisen och få ansökan godkänd. Ansöker gör man på polisens hemsida eller på en polisstation. Utan ett polistillstånd är demonstrationen olaglig.

När polisen handlägger din ansökan om ett demonstrationstillstånd kan de tillsammans med dig komma överens om ordningsregler, plats och tid för demonstrationen. Genom att göra det minskar polisen risken för att demonstrationen stör viktiga trafikfunktioner eller att din demonstration sker samtidigt som andra allmänna sammankomster.

Det är en bra att utse en person som är kontaktperson till polisen under själva demonstrationen. Kontaktpersonen måste vara beredd att svara på frågor och vidareförmedla polisens information om något i demonstrationen snabbt måste ändras på, till exempel att demonstrationen måste avbrytas av säkerhetsskäl.

Varför måste jag söka tillstånd för att få yttra min åsikt?

Yttrandefrihet **är inte lika med** att få säga vad man vill, hur man vill. Det är olagligt att sprida uttalanden som hotar eller visar förakt för en viss etnicitet, religion, sexuell läggning eller könsidentitet. Det kallas för **hets mot folkgrupp** och räknas som ett hatbrott. Det är också olagligt att hota andra att skada dem, deras egendom eller personer och saker som betyder mycket för dem. Det kallas för **olaga hot**.

Även om man är demonstrant är man lika straffpliktig som vanligt. Det betyder att det är olagligt att till exempel riva ner plakat, kasta föremål på andra demonstranter eller polisen. Det är brottsliga handlingar som man kan bli åtalad för. Om man är omyndig kan påföljderna bli till exempel böter, ungdomsvård eller skyddstillsyn. Vårdnadshavare kan även behöva betala skadestånd.

Om polisen anser att demonstrationen bryter mot någon lag har de rätt att inte godkänna ansökan och neka tillstånd till att demonstrera.

5.2 Motdemonstration

Precis som du har rätt till din åsikt har andra rätt till sin, och kanske håller ni inte alls med varandra. Om någon annan tycker att demonstrationen du deltar i säger, tänker eller tycker helt fel kan de anordna en motdemonstration. Det är en demonstration som protesterar mot en annan demonstration.

Motdemonstrationer är fullt lagliga och måste söka tillstånd precis som alla andra demonstrationer. Däremot får en demonstration aldrig störa en annan pågående demonstration. Då har polisen rätt att upplösa den ena eller båda demonstrationerna.

5.3 Tänk om det blir oroligheter?

Det är polisens jobb att ansvara för ordning och säkerhet under demonstrationen. Men även om man planerar noga kan det hända att en demonstration går snett och blir stökig, kanske till och med våldsam. Det kan bero på många olika saker och behöver inte vara arrangörens fel. Trots det är det bra att göra ett uttalande till allmänheten om något skulle hända. Då kan ni fokusera på att lösa situationen. Det enklaste sättet är att lägga ut uttalandet på sociala medier.

Berätta vad som har hänt och vad ni tycker om det i uttalandet. Om ni vill ta avstånd från händelsen, var tydliga med det.

Allt ljus på oss!

6.1 Media

Tidningar, tv-program och radiokanaler är bra verktyg att använda för att synas och höras. Genom media kan ni få fler att delta i demonstrationen och engagera sig i situationen.

För att få mediernas uppmärksamhet kan ni kontakta olika media-kanaler genom att skriva ett pressmeddelande. Bestäm en person som är mediaansvarig och skriv kontaktuppgifter till personen i pressmeddelandet. Då kan media enkelt få tag i er för att få mer information eller göra intervjuer. Kontaktpersonen behöver vara tillgänglig för att svara på medias frågor ett par dagar före och under demonstrationen.

Hör runt med demonstrationsdeltagare och de i arrangörsgruppen om de kan tänka sig att bli intervjuade, så att journalisterna snabbt kan få svar på sina frågor. Tänk bara på att fråga personer som du vet kommer ta uppdraget på allvar och håller sig till ämnet om de blir intervjuade.

6.2 Sprid ordet

Ni behöver inte bara förlita er på att media ska göra hela jobbet, det finns många sätt ni kan nå ut på själva! För att så många som möjligt ska höra talas om demonstrationen och vad den handlar om är det viktigt att sprida så mycket information det bara går om den.

Det finns många olika sätt att sprida information på. Kan något av dessa sätt vara för er?

Affischer. Är någon av er bra på färg och form eller på att rita? Gör en snygg och uppseendeväckande affisch som folk stannar och tittar på. Skolor och bibliotek har ofta skrivare man kan få låna.

Facebook-evenemang. Går snabbt att göra och är enkla att dela!

Sociala medier. Lägg ut informationen på era egna konton eller skapa ett nytt konto bara för demonstrationen. Kanske kan någon i gruppen fota eller fixa en snygg bild som passar? Be andra att dela inläggen!

Dela ut lappar. Fixa ett gäng lappar med all info och dela ut till folk som går förbi. Då får ni en chans att informera andra ansikte mot ansikte på en gång.

Mun till mun. Be alla ni känner berätta om demonstrationen, så kommer ordet sprida sig!

Fler besökare. Om ni tycker att för få verkar vilja komma – be alla ta med sig en kompis. Då blir ni snabbt många fler.

vi unga

viunga.se